

KRONIKA – ХРОНИКА – ANNIVERSARIES – CHRONIK

Karel Petráček

*6.2. 1926 Praha – †1.7. 1987 Praha

Právě před 20 roky náhle zemřel Karel Petráček, významný český arabista, sabejista, etiopista a obecně semitista a afrikanista, ale také skvělý člověk a charismatický pedagog, jenž stihl vychovat dvě generace arabistů a afrikanistů, navzdory krátkému času, který mu byl vymezen.

Karel Petráček započal své studium arabštiny na jazykové škole při Orientálním ústavu (1945–46). Arabštinu a semitistiku si zvolil i za náplň svého vysokoškolského studia na FF UK v Praze. K jeho učitelům patřil mj. semitista R. Růžička a specialista na středověkou islámskou civilizaci F. Tauer. U F. Lexy a Z. Žáby studoval egyptologii, J. Rypka jej uvedl do problematiky klasické perské a turecké literatury. V letech 1949–61 vyučoval na pražské Jazykové škole arabštině. Po absolvování vlastního studia pokračuje r. 1950 jako asistent na katedře Předního východu a Indie, kde se stává nástupcem prof. Růžičky. R. 1952 získává titul PhDr. za disertaci o poezii a jazyce umajjovského básníka al-Ahwase al-Ansārīho. R. 1959 se stává docentem arabistiky a etiopistiky za habilitační práci o semitské vnitřní flexi. R. 1966 přidává titul CSc., 1968 je jmenován mimořádným profesorem semitské filologie. Když byly r. 1980 mimořádné profesury zrušeny, zůstal „profesorem bez přívlastku“ a bez profesorského platu (to se změnilo až na sklonku jeho života). V letech 1968–74 vedl katedru věd o zemích Asie a Afriky, řadu let byl členem redakčních rad časopisů *Archív orientální* a *Nový orient*. Po náhlé smrti r. 1987 získává jeho unikátní knihovnu Ústav Blízkého východu a Afriky FF UK, kde je pro ni vytvořena specializovaná studovna.

Petráčekův celoživotní zájem patřil arabské poezii, kterou překládal i rozebíral v perspektivě jiných tradic (1948, 1949, 1952b, 1954a, 1966a, 1966b, 1974b, 1975b, 1977a, 1977c, 1978c). Z arabštiny překládal též prozaická díla (1968a, 1974a). Řadu prací věnoval obecným otázkám arabsky psané literatury i jednotlivým autorům (1963b, 1964c, 1967b, 1974, 1984a, 1984b). Zabýval se rovněž poezií a příslovími Etiopie a Somálska (1950a, 1955a, 1961d, 1981d). Etiopskou historii, geografii a obyvatelstvo popsal v několika specializovaných studiích (1950a, 1964d, 1964j, 1966f). Svou filologickou erudici projevilo při zpracování arabských aj. orientálních rukopisů z českých a slovenských sbírek (1957c, 1960c, 1961b). Zakladatele islámu Muhammada a největšího středověkého muslimského učenice Avicennu popsal v samostatných monografiích (1967a; 1954d). Svou pozornost věnoval též pozapomenutým popisům Předního východu a severní a severovýchodní Afriky od starých českých cestovatelů (1955c, 1957b, 1958a, 1958b, 1962b). Zajímaly ho i moderní směry islámské filozofie (mj. 1969a, 1969b). Největší počet jeho publikací se týká arabštiny, často v kontextu dalších semitských jazyků. Patří sem učebnice, cvičebnice a čítanky (1955c, 1957b, 1958a, 1958b, 1962b), studie o dialektologii (1954b, 1956c, 1956d, 1965c), fonologii (1952a, 1953, 1955d, 1956e, 1964f, 1964g, 1968c, 1981c, 1985a) a gramatické struktury (1955e, 1960a, 1960b, 1960c, 1960d, 1961a, 1962e, 1963a, 1964a, 1965d, 1969d, 1977b). Zabýval se i dalšími semitskými jazyky, konkrétně etiosemitskými (1950a, 1964i, 1970b, 1982b), starými epigrafickými jazyky Arabského poloostrova (1961c, 1964h, 1965a, 1973, 1980), hebrejštinou (1956b), ugaritštinou (1972b), akkadštinou (1956a) a eblajštinou (1984c). Nástin eblajské gramatiky, který přednášel v akademickém roce 1982–83, představoval patrně světový primát. Několik studií věnoval též obecně semitistickým otázkám (1954c, 1956f, 1956g, 1957e). Jeho zájem směřoval i za hranice semitské rodiny, ke staré egyptštině (1969c, 1982, 1985b, 1988), jazykům berberským, též

v souvislosti se skalními obrazy na Sahaře (1962c, 1966e, 1968b), a konečně k celé makrorodinně hamito-semitské (1957d, 1972c, 1974d, 1974e, 1974f, 1976a, 1978d, 1984d, 1988, 1989), jejíž hranice se snažil vymezit. S kritickým optimismem hleděl Petráček ještě dále, k hypotéze nostratické (1976b, 1981a, 1981b, 1983) a případným vztahům s jazyky saharskými, jimž věnoval sérii průkopnických studií (1965b, 1966c, 1967c, 1970a, 1971, 1972c, 1974d, 1975a, 1976a, 1978a, 1978b, 1979, 1988). Pionýrský charakter má i jeho syntéza popisující jazykovou situaci Afriky (1966). Patřil též k prvním českým badatelům, který si uvědomoval význam výpočetní techniky v humanitních vědách (1963c). Petráček se hlásil k pražské strukturalistické škole, jak je patrné z jeho metodologických východisek, která se v konkrétních případech promítla mj. v akcentu na takové fenomény jako centrum vs. periférie, dynamika systému apod.

Bibliografie:

- (1948): „Arabské svatební písně v Palestině“, *NO* 3, 227–229.
- S F. Hrubínem (1949): „Z arabské lidové poesie“, *NO* 4, 136.
- (1950a): „The Evolution of the Ethiopian Languages: A Contribution to the Problem of Language Mixing“, *NO* 5, 612–614.
- (1950b; 1955a): „Habešská přísloví“, *NO* 5, 154; 10, 130.
- (1952a): „Zur Artikulation des sogenannten emphatischen *l* im Arabischen“, *ArOr* 20, 509–523.
- S V. Kubičkovou (1952b; překlad z arab.): *Tři zvonečky: arabské lidové ukolébavky a říkadla*, Praha.
- (1953): „Der doppelte phonologische Charakter des Ghain im klassischen Arabisch“, *ArOr* 21, 240–262.
- (1954a): „O vzniku staré arabské poezie“, *NO* 9, 74–75.
- (1954b): „Material zum altarabischen Dialekt von al-Madīna“, *ArOr* 22, 460–466.
- Se S. Segertem (1954c): „Bemerkungen zur ‚Semitistik I‘“, *ArOr* 22, 588–596.
- S V. Kubičkovou (1954d; překlad z arab.): *Abú Alí Ibn Síná (Avicenna) – Z díla*, Praha. (1955b): *Arabská čítanka I*, Praha.
- (1955c): „Handschriften zur Kenntniss Ägyptens und Abessinien im 18. Jhd. aus der Bibliotheca Pragensis in Conventu fratrum S. Francisci Reformatorum S. Mariae ad Nives“, *ArOr* 23, 90–98.
- (1955d): „Die Struktur der semitischen Wurzelmorpheme und der Übergang *‘ain* > *ġain* und *‘ain* > *r*“, *ArOr* 23, 475–478.
- (1955e): „Pojetí systému v jazykovědě a vnitřní flexe v jazycích semitských“, *ArOr* 23, příloha: Orientalistická zasedání o linguistice, 1*–5*.
- S L. Matoušem (1956a): „Beiträge zur akkadischen Grammatik I: Die Liquiden in ihrem Verhältnis zum Vokal im Assyrischen“, *ArOr* 24, 1–14.
- (1956b): „Zu einigen assimilierenden Verba im Hebräischen“, *ArOr* 24, 131–132.
- (1956c): „Zum arabischen Dialekte von Ägypten (Zum koptischen Einfluß im Arabischen)“, *ArOr* 24, 591–595.
- (1956d): *Příručka hovorové arabštiny jemenské*, Praha.
- (1956e): „Bemerkungen zur Artikulation der Liquiden in Arabischen“, in: F. Tauer, V. Kubičková, I. Hrbek, (ed.), *Charisteria orientalia praecipue ad Persiam pertinentia*, Praha, 227–232.
- (1956f): „Semitistischer Cercle: (a) Statistische Methode und ihre Anwendung in der Semitistik; (b) Die Phonologie und ihre Verwendung in der Semitistik“, *ArOr* 24, 622–625; 631–634.
- Se S. Segertem (1956g): „Beiträge zur Semitistik, II-III“, *ArOr* 24, 476–484.
- (1957a-59): *Cvičebnice spisovné arabštiny*, Praha: Příloha *NO*.
- (1957b): „Jakub Římař aus Kroměříž. Descriptio Aethiopiae seu Abissiniae (Land und Leute)“, *ArOr* 25, 334–383.
- (1957c): „Handschriftliches aus der Nationalbibliothek in Prag. Vorläufiger Bericht über einige arabische Handschriften“, *ArOr* 25, 611–627.

- (1957d): „Jazyky semito-hamitské“, *NO* 12, 55–57.
- (1957e): *Semitské jazyky*, *NO* 12, 133–134.
- (1958a): „Die Äthioper in Jerusalem in den tschechischen Reisebeschreibung des XV. und XVI. Jhdts.“, *ArOr* 26, 347–365.
- (1958b): „Český přínos k poznání Etiopů a jejich země“, *Československá etnografie* 6, 55–69.
- (1958c-62d): *Učebnice spisovné arabštiny*, I-II, Praha.
- (1960a): „Morphologisches aus dem Diwan des al-Ahwas al-Ansārī“, *ArOr* 28, 67–71. (1960b): „Syntaktisches aus dem Diwan des al-Ahwas al-Ansārī“, *ArOr* 174–180.
- (1960c): „Arabische Handschriften in der Bibliotheca Strahoviensis (Památník národního písemnictví) in Prag“, *ArOr* 467–469.
- (1960d; 1961a, 1962e, 1963a, 1964a): „Die innere Flexion in den semitischen Sprachen. Entstehung und Entwicklung des Systems“, I-V, *ArOr* 28, 547–606; 29, 513–545; 30, 361–408; 31, 577–624; 32, 185–222.
- (1960e): „A Study in the Structure of Arabic“, *AUC Philologica I: Orientalia Pragensis* 1, Praha, 29–39.
- S. J. Blaškovičem a R. Veselým (1961b): *Arabische, türkische und persische Handschriften der Universitätsbibliothek in Bratislava*, Bratislava.
- (1961c): „Quelques faux sud-arabes du San‘ā“, *Annales d’Ethiopie* 4, 125–127.
- (1961d): „Somalská přísloví“, *NO* 16, 196.
- S. S. Pantůčkem (1962a): *Arabská čítanka*, Praha.
- (1962b): „Der angebliche Aufenthalt von J.J. Římař in Nordost-Afrika und der Verfasser von Descriptio Aethiopiae“, *Annals of the Náprstek Museum* 1, 91–99.
- (1962c): „O Saħafe, Tuarezich a prehistorických obrazech“, doslov ke knize H. Lhote: *Objevy v Tasili*, Praha, 188–208.
- (1963b): *Slovesnost a literatura severní a severovýchodní Afriky*, Praha.
- (1963c): „Kybernetika a metodologické problémy orientalistiky“, in: *Orientalistický sborník: Materiály z V. vědecké konference orientalistov*, Bratislava, 39–49.
- (1964b): *Arabská literatura*, Praha.
- (1964c; spoluautor a editor): *Arabská moderní literatura*, Praha, 5–10, 126–141, 149–157. (1964d): *Etiopie*, Praha.
- (1964e): *Učebnice spisovné arabštiny*, I-II, Praha.
- (1964f): „Die Inkompatibilität in der semitischen Wurzel in Sicht der Informationstheorie“, *Rocznik Orientalistyczny* 28, 133–139.
- (1964g): „Lingvistická charakteristika semitského kořene ve světle nových metod“, *SaS* 25, 30–34.
- (1964h): „Südarabische Inschriften aus San‘ā“, *ArOr* 32, 358–364.
- (1964i): „Zur Entwicklung des phonologischen Systems des Altäthiopischen Ge‘ez“, *Rassegna degli studi etiopici* 20, 129–132.
- (1964j): „Národnostní problematika Etiopie“, *NO* 19, 3–6.
- (1965a): „Drei südarabische Inschriften aus San‘ā“, *ArOr* 33, 65–66.
- (1965b): „Phonetik, Phonologie und morphologie der Berti- (Siga) Sprache in Dār Fūr (Sūdān)“, *ArOr* 33, 341–366.
- (1965c): „Südarabisches aus Bēt Handal (Jemen)“, *ArOr* 33, 600–601.
- (1965d): „Die Isomorphie im System der arabischen Pluralbildung“, *Symbolae linguisticae in honorem georgii Kuryłowicz*, Wrocław-Warszawa-Kraków, 227–229.
- (1966a): *Drei Studien über die semitische Volkspoesie*, Praha.
- S. I. Hrbkem (1966b): *Džbán žízně. Stará arabská poezie*, Praha.
- (1966c): „Morphologie (Nomen, Pronomen) der Berti- (Siga) Sprache in Dār Fūr (Sūdān)“, *ArOr* 34, 295–319.

- (1966d): „Jazyková situace v Africe“, in: *Dějiny Afriky*, ed. I. Hrbek et al., Praha, I, 150–168. (1966e): „Africké skalní obrazy“, in: *Dějiny Afriky*, ed. I. Hrbek et al., Praha, I, 169–200. (1966f): „Etiopie“ & „Vznik a vývoj etiopského státu“, in: *Dějiny Afriky*, ed. I. Hrbek et al., Praha, I, 307–312.
- S I. Hrbkem (1967a): *Muhammad*, Praha; polsky (1971): *Mahomet*, Warszawa.
- (1967b; spoluautor): *Slovník spisovatelů: Asie a Afrika*, Praha [33 hesel].
- (1967c): „Phonologische Systeme der zentralsaharanischen Sprachen (konsonantische Phoneme)“, *ArOr* 26–51.
- (1968a; překlad z arab.: spoluautor): *Román o Antarovi. Staroarabská romance*, Praha. (1968b): „Kdo byli Tuáregové?“, *NO* 23, 155–156.
- (1968c): „Das Problem des Ġain im Südsemitischen“, in: *Studia Orientalia in Memoriam Caroli Brockelmann*, ed. M. Fleischhammer, Halle, 381–406.
- (1969a): *Islám a obraty času*, Praha.
- (1969b): *Myšlenkové proudy v současném Egyptě*, Praha.
- (1969c): „Die Struktur der altägyptischen Wurzelmorpheme mit Glottalen und Pharyngalen“, *ArOr* 37, 341–344.
- (1969d): „Eine Formalisation der generativen Struktur für das System der präfigierten Verbalform im Arabischen“, *ArOr* 37, 543–544.
- (1970a): „Phonologische Systeme der zentralsaharanischen Sprachen (Vokalische Phoneme)“, in: *Mélanges M. Cohen réunis par D. Cohen*, The Hague, 389–396.
- (1970b): „Die südarabische prosodischen Systeme und ihre Bedeutung für Äthiopien“, in: *Proceedings of the Third International Conference on Ethiopian Studies*, II, Addis Abeba, 259–265.
- (1971): „Die Zahlwörterssysteme der zentralsaharanischen Sprachen“, in: *Afrikanische Sprachen und Kulturen – ein Querschnitt: Fs. für J. Lukas*, Hamburg, 246–252.
- (1972a; ed. a spoluautor): *New Methods of Analysis in Oriental and African Studies*, Praha (*Studia Orientalia Pragensia* 5), 2–14, 37–50.
- (1972b): „Synchronische Aspekte des Ġain im Ugaritischen“, *Asian and African Studies* 6, 67–72.
- (1972c): „Die Grenzen des Semitohamitischen (Die zentralsaharanische und semitohamitische Sprachen in phonologischer Hinsicht)“, *ArOr* 40, 6–50.
- (1973): „Zur semantischen Struktur der safatenischen Inschriften“, *ArOr* 41, 52–57.
- (1974a; překlad z arab.): Táhá Husajn: *Kniha dní*, Praha.
- (1974b; překlad z arab.): *Zelená lampa poezie. Výbor ze současných arabských básníků*, Praha.
- S J. Průškem (1974c): *Dictionary of Oriental Literatures*, I-III, London [36 hesel].
- (1974d): „À propos des limites du chamito-sémitique: les système phonologiques des langues chamito-sémitiques et des langues du Sahara central“, in: *Actes du Premier congrès international de linguistique sémitique et chamito-sémitique* (Paris, Juin 1969), ed. A. Caquot, D. Cohen, The Hague, 27–29.
- (1974e): „Le dynamisme du système phonologique protosémitique et les problèmes de la reconstruction chamito-sémitique“, in: *Hamito-Semitic: Proceedings of a Colloquium Held at the School of Oriental and African Studies*, ed. J. a Th. Bynon, The Hague, 161–164.
- (1974f): „La structure de la racine et la classification des langues chamito-sémitiques“, in: *AUC Philologica, Phonetica Pragensia* 4, 115–121.
- (1975a): „Die sprachliche Stellung der Berti- (Siga) Sprache in Dār Fūr (Sūdān)“, *Asian and African Studies* 11, 107–118.
- (1975b; překlad z arab.): *Cestou karavan*, Praha.
- (1976a): „Le chamito-sémitique et les langues africaines (En marge de l'étude de J. Tubian)“, *Afroasiatic Linguistics* 2/10, 165–180.
- (1976b): „K problematice nostratické teorie (z hlediska fonologie semitohamitských jazyků)“, *SaS* 37, 60–61.
- (1977a; překlad z arab.): *Básníci pouště. Arabská poetika devíti století*, Praha.

- (1977b): *Základy gramatického systému spisovné arabštiny*, Praha.
- (1977c): „Staročeská milostná lyrika a středomořské tradice“, *SaS* 38, 121–134.
- (1978a): „Berti and Central Saharan Group“, in: *Aspects of Learning on the Sudan. Occasional Papers in Linguistic and Language Learning*, No. 5, ed. R. Thelwall, University of Ulster, 155–180.
- (1978b): „Some Etymologies of Saharan Ethno/Toponyma“, in: *Nilo-Sahelian Newsletter*, No. 4, ed. M.L. Bender, Carbondale, 4–6.
- (1978c): „Die Tradition der erotischen Poesie im Nahen Orient und ihre Ausmündung in die romantische Lyrik“, in: *Festschrift Lubor Matouš*, II, ed. G. Komoróczy & B. Hruška, Budapest, 201–209.
- (1978d): „La typologie et la linguistique chamitosémitique“, in: *Atti del Secondo Congresso Internazionale di Linguistica Camito-Semítica* (Firenze 1974), ed. P. Fronzaroli, Firenze, 55–61.
- (1979): „Zur inneren Rekonstruktion des zentralsaharanischen Verbalsystems“, in: *Asian and African Linguistic Studies. Studia Orientalia Pragensia* 9, Praha, 93–127.
- (1980): „Hadramot – Versuch einer Etymologie“, in: *Mélanges offerts à M. Werner Vycichl. Société d'égyptologie de Genève*, Bulletin No. 4, 73–76.
- (1981a): „Indoevropský a semitohamitský kořen a perspektivy jejich srovnání“, *SaS* 43, 216–218.
- (1981b): „K teorii laryngál“, *SaS* 43, 262–268.
- (1981c): „Le système de l'arabe dans une perspective diachronique“, *Arabica* 28, 162–177.
- (1981d): „Sloužím své temné paní. Etiopská kurtoazní poezie“, *Světová literatura* 6, 124–128.
- (1982a): „Zur Stellung des altägyptischen Verbalsystems im Rahmen des Hamitosemitischen“, in: *Société d'égyptologie de Genève*, Bulletin No. 6, 83–101.
- (1982b): „La copule *nāu* en amharique dans la perspective chamitosémitique et africaine“, in: *Ethiopian Studies: Festschrift for W. Leslau*, Wiesbaden, 286–295.
- (1983): „Semitohamitské jazyky a nostratická hypotéza“, *SaS* 44, 57–63.
- (1984a): *Arabská literatura stará a moderní*, Praha.
- (1984b): *Překlady z jazyků islámského Předního východu*, Praha.
- (1984c): „Les categories flexionelles en eblaite“, in: *Studies on the language of Ebla*, ed. P. Fronzaroli, Firenze, 25–57.
- (1984d): „La méthodologie du chamitosémitique comparé: état, problèmes, perspectives“, in: *Current Progress in Afro-Asiatic Linguistics. Papers of the Third International Hamito-Semitic Congress*, Amsterdam, 423–462.
- (1985a): „Les fricatives postvélaire dans les racines arabes et leur évolution“, *Asian and African Studies* 21, 107–123.
- (1985b): „Zur Stellung des Altägyptischen in der hamitosemitischen Sprachgruppe“, in: *Mélanges linguistiques offerts à Maxime Rodinson*, Paris, 279–286.
- (1988): *Altägyptisch, Hamitosemitisch und ihre Beziehungen zu einigen Sprachfamilien in Afrika und Asien*, Praha.
- (1989): *Úvod do hamitosemitské (afroasijské) jazykovědy*, I-II., ed. P. Zemánek, Praha.

Informace o Karlu Petráčkovi se objevují v následujících publikacích (seřazeno chronologicky):

- Asian and African Studies in Czechoslovakia*, Moscow (1967), 51–52.
- „Petráček, Karel“, in: *Universum: všeobecná encyklopedie*, 7 (2001), 239.
- Gombár, E. (1996): „Arabic studies in Prague: Tradition and Present“, in: *Studies in Near Eastern Languages and Literatures: Memorial Volume of Karel Petráček*, ed. P. Zemánek, Praha, 240–241.
- Gombár, E. (1999): „Petráček Karel“, in: *Kdo byl kdo: čeští a slovenští orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*, ed. J. Filipický, Praha, 380–386.
- Oliverius, J. (1986): „Šedesát let profesora Karla Petráčka“, *NO* 41, 53–55.

Vavroušek, P. – Oliverius, J. (1988a): „In memoriam Karel Petráček (1926–1987)“, *ArOr* 56, 159–171.

Vavroušek, P. – Oliverius, J. (1988b): „Die Bibliographie von Karel Petráček“, *ArOr* 56, 257–266.

Zkratky periodik: *ArOr Archiv orientální, NO Nový orient.*

Václav Blažek – Petr Zemánek

Pavel Poucha

*29.12. 1905 Vídeň – † 15.1. 1986 Praha

Následujícím biografickým a bibliografickým medailonkem chceme připomenout život a dílo významného českého orientalisty, který svůj vědecký život zasvětil národům Centrální Asie a jejich jazykům. Prominentní místo mezi nimi zaujímala tocharština, jejíž česká gramatika z r. 1930 patřila mezi první práce svého druhu vůbec na světě. Jeho slovník jazyka A z r. 1955 zůstává jediným dodnes. Skutečnost, že se už ve 30. letech 20. století zařadil mezi přední světové specialisty v bádání o tocharštině, nás vedla k úmyslu umístit Pouchův portrét do stejného čísla SPFFBU, pro které jsme připravili rozsáhlou studii o Tocharech.

Pavel Poucha vystudoval gymnázium v Jindřichově Hradci a poté pokračoval ve studiu na FF UK v Praze (1924–29), kde se věnoval germánským a slovanským literaturám a srovnávací jazykovědě, ale též studiu řady orientálních jazyků. R. 1929 získal titul PhDr., o dva roky později byl jmenován středoškolským profesorem češtiny a němčiny. Tyto předměty vyučoval na různých pražských gymnáziích od r. 1927 do r. 1947. Už r. 1932 se stal členem kulturní sekce Orientálního ústavu, od r. 1947 jeho stálým pracovníkem. R. 1948 předložil habilitační práci. V Orientálním ústavu mj. vedl Indologické oddělení, zastával i funkci náměstka ředitele. Ale r. 1957 byl z politických důvodů odvolán. Poté se soustředil už jen na vědeckou práci. Bez ohledu na odchod do důchodu r. 1970 publikoval až do své smrti. Včetně encyklopedických hesel a recenzí čítá jeho bibliografie kolem 460 titulů.

V kontextu české orientalistiky se P. Poucha stal průkopníkem v bádání o několika středoasijských národech a jejich jazycích, od literárních studií, vydávání textů a překladů, přes gramatické a lexikologické studie až po cestopisy. Konkrétně jde o tocharštinu (1928, 1930b, 1930c, 1931a, 1931b, 1939, 1940, 1943a, 1955d, 1956a, 1970c), tibetštinu (1950, 1952a, 1952b, 1954, 1963a, 1963e, 1966, 1967, 1974, 1978b; jeho tibetská gramatika zůstala, žel, jen rukopisem) a mongolštinu klasickou i současné jazyky kalmycký a chalcha (1954a, 1955a, 1955b, 1955c, 1956b, 1956c, 1957a, 1957c, 1960, 1961a, 1961b, 1962a, 1962b, 1963b, 1963c, 1963d, 1964, 1965a, 1965b, 1966, 1968, 1969a, 1969b, 1970a, 1970b, 1970d, 1974). Nemalou pozornost věnoval též studiím indologickým (1934, 1935, 1941, 1942a, 1942b, 1943b, 1944, 1959, 1982/97). Překládal ze sanskrtu, páli, tamilštiny, mongolštiny, tibetštiny a ruštiny.

Výběrová bibliografie:

(1928): *Příspěvky k tocharskému jazyku a literatuře*, Praha: FFUK (nepublikovaná disertace).

(1930a): „Indian Literature in Central Asia“, *ArOr* 2, 27–38.

(1930b): „O nových jazycích indoevropských nalezených ve střední Asii, zvláště o jazyce tocharském (s návrhem tocharské mluvnice)“, in: 20. *Výroční zpráva Českého státního gymnasia v Praze XI za školní rok 1929–30*, Praha, 3–28.

(1930c): „Tocharica I-III“, *ArOr* 2, 300–326.

(1931a) „Tocharica IV-VI“, *ArOr* 3, 162–188.